

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การถดถอยของเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลกระทบอย่างมหาศาลต่อทุกวิชาชีพและทุกหน่วยงาน ทำให้ทุกหน่วยงานต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงาน เพื่อให้หน่วยงานของตนสามารถอยู่รอดได้ โดยการให้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า บุคลากรเห็นความสำคัญของการทำงาน และทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ดังผลการประชุมสัมมนาเรื่อง ประเด็นและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่สรุปว่า โลกใหม่เป็นโลกของการรวมกลุ่มกัน มีลักษณะของการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ในโลกของการแข่งขัน การศึกษาต้องสอนให้คนรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะมากกว่าสอนให้เด็กเก่งคนเดียว และให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนมากขึ้น (คณะกรรมการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว, 2533: 23) สามารถดึงและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มากที่สุด พัฒนา " คน " อย่างเป็นทางการ " คน " อย่างเป็นทางการ " คิดเป็น " สามารถร่วมทำงานเป็นทีมได้ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540: IV-V) พัฒนาให้คนเป็นคนเก่งและดี มีความพอดีระหว่างการเป็นผู้นำ ผู้ตาม สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ ดำรงตนในฐานะปัจเจกบุคคล สามารถแข่งขัน รู้จักพอ และสามารถร่วมมือ (ลีปพนนท์ เกตุทัต, 2541: 37)

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องทำงานร่วมกับบุคคลจำนวนมาก ทั้งในวิชาชีพเดียวกัน ทีมสุขภาพและบุคลากรวิชาชีพอื่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ ช่วยเหลือ ดูแลผู้ป่วยและครอบครัวให้มีสุขภาพดีที่สุดในที่จะเป็นได้ แต่การทำงานเป็นทีมในวิชาชีพพยาบาล ทีมสุขภาพ และวิชาชีพอื่น ปัจจุบันก็ยังต้องศึกษาหาแนวทางปฏิบัติ พยาบาลยังคงมีทักษะการให้ความร่วมมือ ต่ำและต้องการการปรับปรุง (McCain, Lambert and Lambert, 1987: 374-378) จากผลการสัมมนาพยาบาลศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม - 3 กันยายน 2536 ได้สรุปถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ พบว่า นักศึกษาพยาบาลขาดทักษะในการติดต่อสื่อสาร การใช้ภาษา และมนุษยสัมพันธ์ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการให้การพยาบาลที่มีคุณภาพ และผลจากการสัมภาษณ์ของเปรมวดี คฤหเดช ซึ่งสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์ของวิทยาลัยพยาบาลก็ออกความเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการ

ทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล (เปรมวดี คฤหเดช , 2540: 7) พบว่า นักศึกษาขาดความสามารถในการทำงานเป็นทีม ยิ่งถ้ามอบหมายให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม มักจะเกิดปัญหาว่าผลงานที่มอบหมายให้ทำประสบกับความล่าช้า และการรวมกลุ่มของนักศึกษามักจะเกิดปัญหาความขัดแย้งเสมอทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น และความร่วมมือ อีกทั้งผลสำเร็จของงานมาจากผลงานของนักศึกษาเพียงบางคนในทีมงานเท่านั้น

การที่พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลจะมีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรได้รับการสอน อบรมตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษา และการเรียนการสอนควรเป็นการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้นำสิ่งต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้สำหรับการทำงานและการดำรงชีวิต

การสัมมนาพยาบาลศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 2 ปีพ.ศ. 2536 จึงมีมติให้สถาบันการศึกษาพยาบาลทุกแห่งดำเนินการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน และปรับปรุงคุณภาพของบัณฑิตทางการพยาบาล ให้มีความรู้ความสามารถ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถเป็นผู้นำทีม ผู้ร่วมทีม และผู้สร้างทีม (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536: 159)

สถาบันการศึกษาพยาบาลต่างๆ จึงได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้ดีขึ้นตามความพร้อมของแต่ละแห่ง อาทิ การนำวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก การฝึกภาคปฏิบัติด้วยพยาบาลที่เลี้ยง การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้ามากยิ่งขึ้น (ละเอียด แจ่มจันทร์, 2540: 72-73) โดยเฉพาะในส่วนของการทำงานเป็นทีม ด้วยการนำวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ซึ่งได้แก่ การเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นหลัก ตามหลักการและผลการวิจัยพบว่า การเรียนด้วยวิธีนี้ เป็นวิธีการที่ฝึกฝนความสามารถในการแสวงหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มของผู้เรียน (ยุวดี ภาชา, 2536: 18; ศุภรีใจ เจริญสุข, 2541:29) แต่จากการศึกษาติดตามพบว่าการเรียนการสอนด้วยวิธีนี้ ก็ยังสรุปผลไม่ได้แน่ชัดว่า คุณภาพบัณฑิตในด้านการทำงานเป็นทีมดีขึ้นมากนัก ดังผลการวิจัยติดตามผลบัณฑิตทางการพยาบาล พบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและบัณฑิต มีความคิดเห็นว่า บัณฑิตต้องได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะในด้านความรับผิดชอบ การมีมนุษยสัมพันธ์ และการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น (กุศล ศรีอุทัย, สุขุมล วัฒนเศรษฐานนท์ และ มาลีวัล เลิศสาครศิริ, 2534; แจ่มจันทร์ เรืองศรี และมณฑิรา เขียวยิ่ง, 2536: 24-30) และการศึกษาความขัดแย้งในบทบาทที่คาดหวังกับ

บทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีความขัดแย้งในบทบาทในระดับต่ำ แต่มีข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันว่า ควรจัดให้มีการทำงานเป็นทีม จัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคลากร (อำพร จันทรรักษา, 2538: 12-18) และจากการศึกษาวิจัย ในเรื่อง สถานการณ์ปัจจุบันและความคิดเห็นบางประการของพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า พยาบาลมีความไม่พึงพอใจ และเป็นทุกขในการเป็นพยาบาล ร้อยละ 29.2 สาเหตุประการหนึ่งคือ การทำงานไม่เป็นระบบ ขาดการพัฒนา และการร่วมมือกับแพทย์ในการทำงาน (อำพล จินดาวัฒน์และคณะ, 2539: 41-56)

นอกจากนี้การนำการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้ ยังมีอุปสรรคหลายประการ แม้ว่าการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักจะเป็นวิธีการที่ดี แต่ก็คงไม่ใช่วิธีการสอนเพียงวิธีเดียวที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาได้ ประกอบกับการเรียนต้องใช้ทรัพยากรมากทั้งสถานที่ คน เวลา และสิ่งของ ทำให้วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร (ศุภริใจ เจริญสุข, 2541: 32) สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาร้อยละ 50 รู้สึกไม่ชอบ และเฉยๆ ต่อการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยให้เหตุผลว่าเป็นวิธีการเรียนที่ก่อให้เกิดความเครียด วิตกกังวล ต้องใช้เวลาในการปรับตัวและพบอุปสรรคในการที่มีเวลาด้านคว้าน้อย เอกสารไม่พอเพียง มีภาระงานมาก ต้องการให้ผู้สอนช่วยเหลือในเนื้อหา มาก และต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้นในการถ่ายเอกสารทรัพยากรการเรียนรู้อ สำหรับอาจารย์ ในระยะแรกมีปัญหามากในด้านการบริหารจัดการ มีภาระงานเพิ่มมากขึ้นจากเดิม และอาจารย์บางส่วนก็ยังไม่เชื่อว่าการเรียนการสอนแบบนี้จะมีผลทำให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากการสอนแบบเดิมมากนัก ดังนั้นควรมีการปรับปรุง (พยอม อยู่สวัสดิ์ และคณะ, 2539: 67-78; สุคนธ์ ไช้แก้ว และ จรรยา จันทรฝ่อง, 2540: 80-87; พินิจ ปริษานนท์ และ อรอนงค์ พุ่มอาภรณ์, 2541: 57-63)

โดยเหตุที่การนำการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้ ยังมีอุปสรรคหลายประการ สถาบันการศึกษาพยาบาลหลายแห่งจึงยังคงใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ซึ่งยิวดี ภาษา (2536: 28) ได้กล่าวว่า หลักสูตรแบบเดิม เน้นเรื่องกระบวนการกลุ่ม และการทำงานเป็นทีม ค่อนข้างน้อย ถ้าหากจะไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ มักเป็นผลมาจากบุคลิกภาพและอุปนิสัยส่วนตัวของแต่ละบุคคลมากกว่าการได้รับการฝึกฝนอบรมในหลักสูตรกิตานันท์ มลิทอง (2540: 14) กล่าวว่า การเรียนด้วยตนเองตามลำพังนั้น จะทำให้ผู้เรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนคนอื่น ๆ ทำให้ขาดทักษะในการรวมกลุ่ม เช่น เมื่อมีการรวมกลุ่มอภิปรายหรือเมื่อมีการทำงานร่วมกับผู้อื่นจะทำให้เป็นไปด้วยความยากลำบาก

เนื่องจากการวัดผลการศึกษาทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล เป็น การวัดผลงานของนักศึกษาจากการทำงานเป็นรายบุคคล ไม่ได้มีลักษณะของการวัดผลงานจาก การทำงานเป็นทีม การวัดผลการศึกษาในลักษณะเช่นนี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษามีลักษณะของ การมุ่งการแข่งขันสูง เกิดการเอาวัดเอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ขาดการส่งเสริมและช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน เนื่องจากผลงานที่ได้เป็นผลงานของแต่ละบุคคลนั่นเอง และยังทำให้นักเรียนที่มีผลการ เรียนต่ำขาดแรงจูงใจ และเบื่อหน่าย ทำให้การเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ (ชาติชาย ม่วงปฐม, 2539: 3; เปรมวดี คฤหเดช, 2540: 8) และ Glasser (1986 อ้างถึงในชาติชาย ม่วงปฐม, 2539: 3) กล่าวว่า การเรียนแบบแข่งขันว่าเป็นการเรียนที่นักเรียนต้องเรียนโดยลำพัง เรียนแบบแข่งขัน ชิงดีชิงเด่นด้วยคะแนน เป็นการทำลายความสัมพันธ์ของนักเรียน ทำลายความเอื้อเฟื้อที่เด็กมีต่อกัน บรรยากาศในห้องเรียนเต็มไปด้วยการแข่งขัน ซึ่งส่งผลต่อการหล่อหลอมบุคลิกภาพ และสร้าง ลักษณะนิสัยของคนรุ่นใหม่ให้คิดถึงแต่ตัวเอง ทำเพื่อตัวเอง ฝึกลินัยเห็นแก่ตัว มุ่งพยายามทำให้ ตนเองได้คะแนนที่สูงกว่าคนอื่น การจัดการเรียนการสอนควรเน้นให้สอดคล้องกับธรรมชาติของคน ที่ต้องอยู่รวมกันเป็นสังคม การศึกษาจึงควรเป็นการจำลองสังคมให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังและ สร้างลักษณะนิสัยที่ดีทางสังคม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข

การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการเรียนกลุ่มเล็กที่เน้นทักษะการคิด และการร่วมมือช่วยเหลือ กัน ทำให้นักเรียนมีอิสระในการคิดอย่างมีเหตุผล มีการปรึกษาหารือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันใน ความรู้ด้านวิชาการ เทื่อน ทองแก้ว (2537: 48) กล่าวว่า การเรียนแบบนี้เป็นการพัฒนาศักยภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียนตามความสามารถ จากการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม เป็นรูปแบบที่จำลองการอยู่ ร่วมกันในสังคมมาสู่ห้องเรียน นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมการอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันและ กิดานันท์ มลิทอง (2540: 122) ยังได้กล่าวว่า การเรียนแบบนี้เกิดจากแรงผลักดันที่มาบรรจบกัน 2 อย่าง คือ ชีวิตภายนอกห้องเรียนจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่ร่วมมือกัน โดยการใช้ทีมงานในการ ทำงานในชีวิตประจำวัน และการรู้ในคุณค่าของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายขึ้น ความคิดของการเรียนแบบร่วมมือจะเจาะลึกในระดับของการมีปฏิสัมพันธ์ของ ผู้เรียน โดยขึ้นอยู่กับหลักการที่ว่า การเชื่อมโยงประสานแนวความคิดของตนเองกับความคิดของผู้อื่น จะทำให้ได้สารสนเทศที่มีความหมาย และเกิดการเรียนรู้ที่คงทนขึ้น มโนทัศน์ใหม่ของการเรียน แบบร่วมมือจึงเป็นแนวคิดของการสอนโดยจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถทำงาน ร่วมกันได้โดยสะดวก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในตนเองและระหว่างผู้เรียนด้วยกันอย่างสูงสุด จาก การทบทวนและรายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือโดย Slavin ในทุกเนื้อหาวิชา กับ นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งในเขตเมืองและชนบทจำนวน 45 งานวิจัยในช่วงปี

ค.ศ.1972-1986 ได้ผลตรงกันว่าการเรียนแบบร่วมมือนี้จะกระตุ้นทั้งทักษะทางด้านสังคมสติปัญญา และควมมีเหตุผลของผู้เรียน ช่วยเพิ่มความมั่นใจในตนเอง การสนับสนุนจากเพื่อนเพื่อความสำเร็จด้านการเรียน การตรงเวลาในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียนความร่วมมือ และผลดีด้านอื่นในด้านความเอาใจเอางาน (Slavin,1995: 19-48) การจัดเรียนการสอนด้วยวิธีนี้ เป็นกลยุทธ์การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม นักศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกันด้วยการผลัดกันสอน อธิบาย หรือแบ่งปันความรู้ให้เพื่อน พยายามร่วมกันในการเรียนรู้ซึ่งตรงข้ามกับการเรียนรู้แบบเดิมในห้องเรียนที่มักเป็นการเรียนโดยนักศึกษาเป็นผู้รับ และมีการแข่งขันในระหว่างผู้เรียน แต่การเรียนแบบร่วมมือจะเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมความสำเร็จซึ่งกันและกัน นักศึกษาต้องรับผิดชอบการเรียนของตนและทั้งของกลุ่มด้วย ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ประสบผลสำเร็จด้านการเรียน เพิ่มพูนความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่เพื่อน ส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม และความมั่นใจในตนเอง (Goodfellow,1995: 26) และ Zafuto (1997: 265-266) ได้กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือจะทำให้นักศึกษาทำงานมีคุณภาพดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนดีขึ้น ความมั่นใจในตนเองสูงขึ้น สุขภาพกายและจิตดีขึ้น ส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะการปฏิบัติที่ซับซ้อนในการเรียนการสอนทางการแพทย์ Johnson and Johnson (1990: 32) ได้กล่าวว่า การเรียนแบบนี้จะให้ผลดีระยะยาวในด้านความสามารถในการทำงานและการประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน Armstrong (1994: 27) ยังได้กล่าวว่า การให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นกลุ่ม เป็นหนึ่งในยุทธวิธีการพัฒนาองค์ประกอบทางสติปัญญา จะเห็นได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือ เป็นการกระตุ้นทั้งทักษะทางด้านสังคมและสติปัญญาของผู้เรียน สมาชิกในกลุ่มจะเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพิ่มพูนความมั่นใจในตัวเอง ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์อันดีในหมู่เพื่อน และเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นวิธีการที่จะเพิ่มความสำเร็จในด้านการเรียน และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดกลุ่มในการเรียนแบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ รูปแบบที่นิยมกันมากที่สุด คือ แบบที่จัดกลุ่มโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก โดยทั่วไปนิยมจัดกลุ่มละ 4-5 คน ในกลุ่มประกอบด้วย เด็กเรียนเก่ง 1 คน เด็กเรียนอ่อน 1 คน และเด็กที่มีผลการเรียนปานกลาง 2-3 คน (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2536: 3; สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล, 2538; Huff, 1997: 435) เพื่ออาศัยประโยชน์จากความแตกต่างกันของผู้เรียน ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ร่วมมือกันภายในกลุ่ม และแข่งขันกับกลุ่มอื่นที่มีความสามารถโดยรวมของกลุ่มไม่แตกต่างกัน

จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่นำการเรียนแบบร่วมมือมาทดลองในนักศึกษาพยาบาล โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน ที่สมาชิกภายในกลุ่มมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถทางการเรียน โดยจัดการเรียนการสอนให้แต่ละกลุ่มต้องร่วมมือกันทำงาน และแข่งขันกับกลุ่มอื่นเพื่อความสำเร็จของกลุ่มตน เพื่อศึกษาว่าการเรียนแบบร่วมมือจะสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในนักศึกษาพยาบาลหรือไม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามความคาดหวังของสังคม เป็นการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือระหว่างก่อนและหลังการเรียน
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลระหว่างกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือและกลุ่มที่เรียนตามปกติ

แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย

การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนด้วยการใช้กระบวนการกลุ่มวิธีหนึ่ง ซึ่งจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 3-5 คน โดยให้สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถทางการเรียน และสมาชิกแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ และประสบความสำเร็จร่วมกัน โดยอาศัยหลักการว่า ทุกคนทำงานเพื่อเป้าหมายเดียวกันของกลุ่ม ผลงานของแต่ละคนมีความสำคัญต่อกลุ่ม และเป็นผลงานของกลุ่ม กลุ่มจะสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับทุกคนในกลุ่ม ทุกคนในกลุ่มจึงต้องพยายามช่วยเหลือกัน ร่วมมือกัน พยายามใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในกลุ่มด้วย ผลสำเร็จนั้นมาจากความร่วมมือ และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน Huff (1997: 434) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือทำให้นักศึกษาพยาบาลเรียนรู้การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของทีม ส่งเสริมทักษะทางสังคมที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคนเป็นผลงานของกลุ่มด้วย Arends (1989: 407) ได้กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ด้วยเหตุผลดังนี้ คือ นักศึกษาที่เรียนเก่ง เข้าใจเนื้อหาได้ดี สามารถอธิบายโดยใช้ภาษาของตน ซึ่งเป็นภาษาพูดในระดับเดียวกัน ทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นและกล้าที่จะซักถาม นักศึกษาที่ทำ

หน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อฟังจะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น เพราะตนต้องนำความรู้ที่มีอยู่ คิดและทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความสัมพันธ์และความหมายเนื้อหา นั้น และจากผลการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือ

Slavin (1995: 19-48) ได้ทบทวนและรายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือ ในทุกเนื้อหาวิชาแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งในเขตเมืองและชนบทจำนวน 45 งานวิจัยในช่วงปีค.ศ. 1972-1986 ระยะเวลาการวิจัยแต่ละครั้งใช้เวลาอย่างน้อย 4 สัปดาห์ ผลการศึกษา 37 งานวิจัยล้วนแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะการแก้ปัญหา และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน อีก 8 งานวิจัยไม่พบความแตกต่าง และไม่มีการศึกษาใดที่แสดงว่าการเรียนแบบร่วมมือให้ผลในทางลบ

Goodfellow (1995) ศึกษาถึงกลยุทธ์การเรียนแบบร่วมมือ : วิธีที่มีประสิทธิภาพในการสอนวิชาการวิจัยทางการแพทย์ ผลการศึกษาพบว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการสอนวิชาการวิจัยทางการแพทย์ นักศึกษามีคะแนนสอบกลางภาคและปลายภาคสูงขึ้น และการประเมินผลรายวิชาเมื่อสิ้นสุดการเรียน พบว่า นักศึกษามีความพอใจ มีความสุขในการเรียนวิชาการวิจัยทางการแพทย์ มีความสุขในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และคิดว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ และการประยุกต์ความรู้ในกระบวนการเรียน

Walker (1996) ได้ทดลองใช้การเรียนแบบร่วมมือ ในการสอนวิชาเพศศึกษาและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว แก่นักศึกษาระดับอนุปริญญาจำนวน 36 คน ที่มหาวิทยาลัยรัฐโอเรกอน ปี 1994 เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา จากการสังเกตและสัมภาษณ์ นักศึกษาประเมินว่าการเรียนแบบร่วมมือ ทำให้นักศึกษาเข้าใจบทเรียนได้ง่ายมากขึ้น ลึกซึ้งขึ้น มีความรู้สึกดีที่ได้รับความคิดเห็นที่แตกต่างหรือหลากหลายจากเพื่อนๆ ทำให้ผลงานกลุ่มดีขึ้น และความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนดีขึ้น คิดว่าการเรียนแบบร่วมมือทำให้การเรียนวิชานี้ น่าสนใจขึ้น และจากการประเมินผลงานของนักศึกษาพบว่า คุณภาพดีขึ้นกว่าการเรียนตามปกติที่ผ่านมา

จากแนวเหตุผลและผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า

1. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มทดลอง หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน
3. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาพยาบาลหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยทำการทดลองที่วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ
กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ จำนวน 70 คนที่กำลังศึกษาภาคทฤษฎีวิชาหลักการพยาบาล 2 ภาคการศึกษาฤดูร้อน ปีการศึกษา 2541
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนแบบร่วมมือ
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 3.2.1 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ประกอบด้วย พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสาร การสร้างบรรยากาศในการทำงาน การแก้ไขความขัดแย้ง และภาวะผู้นำ
 - 3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนที่จัดให้นักศึกษาเข้ากลุ่มการเรียนแบบร่วมมือที่มีสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ซึ่ง มีความแตกต่างกันในด้านความสามารถทางการเรียน ในการวิจัยนี้พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยสะสม นักศึกษาจะช่วยกันเรียน โดยแต่ละคนในกลุ่มจะไปศึกษาหัวข้อที่ตนเองสนใจร่วมกับเพื่อนจากกลุ่มอื่นๆ แล้วกลับมาแจ้งกลุ่มการเรียนแบบร่วมมือของตน นักศึกษาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ช่วยเหลือ และรับผิดชอบการทำงานร่วมกันตามโจทย์หรือสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนดให้ หลังจากนั้น ตัวแทนนักศึกษาจากกลุ่มการเรียนแบบร่วมมือแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานกลุ่ม และท้ายชั่วโมงนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม ได้มีโอกาสประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของตนเอง ในการเรียนแต่ละครั้งมีการหมุนเวียนหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกภายในกลุ่มการเรียนแบบร่วมมือ หลังจากเรียนจบในแต่ละหน่วย นักศึกษา จะได้รับการทดสอบความรู้ที่ได้เรียนในหน่วยที่ผ่านมา คะแนนของนักศึกษาแต่ละคนจะนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนของนักศึกษาในกลุ่มผลสัมฤทธิ์เดียวกัน และนำมาคิดคะแนนตามระบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ คะแนนของนักศึกษาแต่ละคน ที่คิดตามระบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์แล้ว จะนำมารวม

เป็นคะแนนกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มการเรียนรู้ที่ได้คะแนนรวมสูงสุดเมื่อสิ้นสุดการทดลองจะได้รับรางวัล

การเรียนรู้ตามปกติ หมายถึง การเรียนแบบเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งชั้น ที่นักศึกษาฟังการบรรยายรวมกันทั้งชั้น การดำเนินการสอน นักศึกษาได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ การอภิปรายกลุ่มย่อย การสาธิตย้อนกลับ การรายงานผลการทำงานกลุ่ม โดยนักศึกษาจะได้รับมอบหมายให้ทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งนักศึกษาเป็นผู้จัดกลุ่มตามความสมัครใจ

พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม หมายถึง การแสดงออกทางคำพูดและกริยาท่าทางของนักศึกษา ซึ่งแสดงในระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน ในกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือที่จัดขึ้น ลักษณะการแสดงออกอาจเป็นการอธิบาย แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและช่วยเหลือกันในการทำงานกลุ่ม เพื่อให้งานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมาย การแสดงออกทั้งที่เป็นคำพูด กริยาท่าทาง ในแต่ละพฤติกรรมนั้น เมื่อกระทำแล้วจะส่งผลให้สามารถจัดเป็นกลุ่มตามแนวคิดของ Johnson and Johnson [1994] ซึ่งจัดได้เป็น 4 กลุ่ม คือ พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน ด้านภาวะผู้นำ และด้านการแก้ไขความขัดแย้ง โดยคำนึงถึงเป้าหมายของการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ อันจะนำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายของกลุ่มต่อไป การแสดงออกที่เป็นคำพูด และกริยาท่าทางอย่างหนึ่ง จึงอาจจัดเข้ากลุ่มพฤติกรรมได้มากกว่า 1 กลุ่มก็ได้

1. พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง การแสดงออกทั้งการใช้คำพูด และการกระทำอย่างสุภาพ มีเหตุผล และเหมาะสม เพื่อการแลกเปลี่ยนหรือแบ่งปันความคิด ความรู้สึก ทั้งในด้านการรับสาร และส่งสาร กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน

2. พฤติกรรมด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน หมายถึง การแสดงออกทั้งคำพูด และการกระทำในการแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์หรือข้อมูล ความรู้ ข้อเสนอแนะ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการกระทำที่จะช่วยให้กลุ่มสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างอบอุ่น และเป็นมิตร

3. พฤติกรรมด้านการแก้ไขความขัดแย้ง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลทั้งในการใช้คำพูด และการกระทำที่สามารถระบุถึงปัญหา หรือความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันของสมาชิกในกลุ่ม การประสานความคิดเห็นที่แตกต่าง และการเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

4. พฤติกรรมด้านภาวะผู้นำ หมายถึง การแสดงออกซึ่งการส่งเสริมและช่วยเหลือให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประสาน และใช้ประโยชน์จากความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม การกำหนดกติกา หรือข้อตกลงร่วม และติดตามผลการทำงาน เพื่อให้กลุ่มประสบผลสำเร็จในการทำงานร่วมกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสอบความรู้ ความจำ ความเข้าใจ ความสามารถด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ ที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้คือ การวัดในวิชาหลักการพยาบาล 2 ในเรื่องการพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการเคลื่อนไหว การพยาบาลเพื่อความสุขสบายและความปลอดภัยของผู้ป่วย การใช้ความร้อนและความเย็นเพื่อการบำบัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตด้านการทำงานเป็นทีม
2. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือในทางพยาบาลศาสตร์
3. เป็นแนวทางในการพัฒนานุคลากรพยาบาลในด้านสติปัญญา และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น